

**Довідка про виконання
Програми економічного і соціального розвитку області
за підсумками 2018 року**

Робота обласної державної адміністрації разом з іншими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, керівниками суб'єктів господарювання спрямовувалась на вирішення актуальних питань життєдіяльності регіону, виконання завдань Програми економічного та соціального розвитку, бюджету області.

Станом на 01.01.2019 функціонувало 39 **об'єднаних територіальних громад**, в тому числі 2 територіальні громади – Новгород-Сіверська та Ніжинська, що утворились шляхом приєднання сільських рад до міст обласного значення. У 2018 році 21 рада прийняла рішення про об'єднання, утворивши 5 об'єднаних територіальних громад (Озерянську, Борзнянську, Хмільницьку, Новобілоуську, Киїнську) та 11 рад завершили процедури приєднання до раніше утворених ОТГ.

За 2018 рік в області вироблено **валової продукції сільського господарства** всіма категоріями господарств на суму 12,0 млрд грн, що становить 110,4% до 2017 року, в т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 8,8 млрд грн (115,3%), господарствах населення – 3,2 млрд грн (98,8%).

По всіх категоріях господарств зібрано 4,9 млн тонн зернових та зернобобових культур. Рівень урожайності – 68,5 ц/га (+9,7 ц/га до 2017 року).

За підсумками 2018 року **індекс промислової продукції** становив 99,2 %.

Зросли обсяги на підприємствах металургійного виробництва, виробництва готових металевих виробів, крім машин і устаткування (+20,7%), з виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу та поліграфічної діяльності (+11,3%), текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри та виробів зі шкіри (+6,5%), з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (+3,3 %), добувній промисловості і розробленні кар'єрів (+3,2 %).

На підприємствах машинобудування обсяги скоротились на 18,4%, з виробництва гумових і пластмасових виробів – на 10,7 %, харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – на 4,8 %, виробництва хімічних речовин і хімічної продукції – на 2,1%.

Обсяг реалізованої промислової продукції за 2018 рік склав 36,0 млрд грн.

Зовнішньоторговельний оборот товарами за 2018 рік склав 1,2 млрд дол. США, що на 15,7 % більше 2017 року. Експорт зріс на 20,8 % (до 755,0 млн дол. США), імпорт – на 8,6 % (до 483,3 млн дол.США). Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало 271,7 млн дол. США. Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами зі 135 країн світу.

Експорт товарів до країн Європейського Союзу збільшився до 2017 року на 35,7% і становив 304,7 млн. дол. США (40,4% від загального обсягу експорту товарів).

За 2018 рік за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 8,3 млрд грн **капітальних інвестицій**, що на 17,7% більше, ніж у 2017 році.

Найбільше інвестицій було освоєно у сільському, лісовому та рибному господарстві – 3,7 млрд грн (44,1% від загального обсягу) та промисловості – 2,0 млрд грн (24,5%), переважна більшість – 1,7 млрд грн у цій сфері припадала на підприємства переробної промисловості, у будівництві – 621,1 млн грн (7,5%), у державному управлінні й обороні; обов'язковому соціальному страхуванні – 986,4 млн грн (11,9%), в оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів і мотоциклів – 205,0 млн грн (2,5%).

На 31 грудня 2018 року **загальний обсяг прямих іноземних інвестицій** становив 433,7 млн дол. США. Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одну особу становить 431,9 дол. США.

Обсяг виконаних будівельних робіт за підсумками 2018 року склав 1202,0 млн грн, що на 3,1% більше, ніж за 2017 рік.

Обсяг освоєних державних капітальних вкладень на будівництво, реконструкцію, ремонт об'єктів соціальної сфери склав 431,7 млн грн, у т.ч. за рахунок коштів: ДФРР - 59,8 млн грн; субвенції на розвиток окремих територій області (залишки 2017 та 2018 років) - 204,1 млн грн; субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури ОТГ - 140,0 млн грн; на розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості – 20,1 млн грн, бюджетної програми «Будівництво футбольних полів зі штучним покриттям в регіонах України» - 7,7 млн гривень.

За рахунок цих коштів та співфінансування з місцевих бюджетів здійснювалось будівництво, реконструкція та капітальний ремонт 540 об'єктів, в тому числі: 119 об'єктів освітянської сфери (загальноосвітні та дошкільні навчальні заклади); 64 - культури та спорту; 73 - охорони здоров'я; 71 - житлово-комунального господарства; 195 - дорожнього господарства; 6 - соціальної сфери; 12 - житлової сфери. Також проводилась закупівля та встановлення 505 комплектів обладнання та спецтехніки, 123 спортивних та дитячих майданчиків.

За 2018 рік **в експлуатацію введено** 97,9 тис. м² нового житла, що на 17,4% менше, ніж за 2018 рік.

У 2018 році за рахунок усіх джерел фінансування діяли 9 житлових програм, завдяки дії яких в області придбано 145 житлових приміщень та житлові приміщення для 4 будинків сімейного типу.

У 2018 році на виконання заходів із технічного переоснащення **житлово-комунального господарства**, благоустрій населених пунктів області використано 410,8 млн гривень. У тому числі для забезпечення експлуатації та технічного обслуговування житлового фонду та ліфтового господарства – 12,4 млн грн, модернізацію 8 котелень та заміну 5,5 км мереж – 46,2 млн грн, заміну 3,0 км водопровідних мереж, встановлення сучасного насосного обладнання – 29,8 млн гривень.

З метою диверсифікації джерел енергопостачання та підвищення рівня **енергоефективності** зменшено споживання природного газу у 2018 році на

35 об'єктах проведено роботи з реконструкції котелень, в т. ч. на 12 об'єктах з використанням альтернативних видів палива.

Додатково введено в експлуатацію 3,2 МВт потужностей, що виробляють електроенергію з альтернативних джерел.

За державною програмою «теплі кредити» державними банківськими установами (Ощадбанк, Укргазбанк, Приватбанк) в області видано 25,4 млн грн кредитних коштів на проведення енергоефективних заходів, з них 9,4 млн грн отримали ОСББ, 16,0 млн грн – населення. Всього видано 645 кредитів.

Оборот роздрібної торгівлі (з урахуванням обороту фізичних осіб) за 2018 рік становить 18,1 млрд грн, що на 4,0% більше, ніж за 2017 рік.

Індекс споживчих цін в області за 2018 рік (грудень 2018 року до грудня 2017 року) становив 109,6 %.

За 2018 рік **підприємствами автомобільного транспорту** та фізичними особами-підприємцями перевезено 1508,0 тис.т вантажів, що на 5,8% більше, ніж за 2017 рік. Вантажооборот збільшився на 11,7% і становить 988,4 млн ткм. Пасажирським автотранспортом області перевезено 40,5 млн пас. (на 8,7% менше). Обсяг виконаного пасажирообороту зменшився на 3,0% і становить 546,1 млн пас.км.

У рамках реалізації заходів обласної Програми **розвитку малого і середнього підприємництва** на 2017-2020 роки здійснювалась підтримка молодіжних підприємницьких ініціатив, професійної діяльності жінок-підприємниць, залучення до підприємництва жителів сільської місцевості та осіб, які мають бажання розпочати власну справу, проводились різноманітні тематичні семінари, тренінги, Дні юридичної допомоги, Молодіжна школа бізнесу.

Область стала пілотною щодо участі у Програмі FORBIZ (EU4Business) з розробки та реалізації регіональних стратегічних документів, спрямованих на розвиток МСП, основною ідеєю якої є зробити політику розвитку МСП невід'ємною частиною регіонального розвитку через вдосконалення розділу Стратегії регіонального розвитку.

Протягом 2018 року за даними Головного управління Державної фіскальної служби в області взято на облік майже 7 тис. суб'єктів підприємництва, з них 1024 од. – юридичні особи (що перевищує на 48,6% кількість припинених (689 од.)) та 5921 – фізична особа-підприємець (що перевищує на 25,5% кількість припинених (4720 од.)).

Порівняно з 2017 роком надходження до місцевих бюджетів від діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва зросли на 20,9 % і становили 2,48 млрд грн (50,3% від усіх податкових надходжень, які контролюються Державною фіскальною службою в області).

Продовжувалась робота щодо удосконалення **системи надання адміністративних послуг**, в тому числі безперебійного функціонування мережі центрів.

В регіоні створено та забезпечено функціонування 30 центрів надання адміністративних послуг, в т. ч. 10 – в об'єднаних територіальних громадах. За

2018 рік кількість послуг, наданих через центри, складає понад 637 тисяч, що на 30,5% більше, ніж за 2017 рік.

З метою покращення якості надання адмінпослуг для населення, приведення приміщень ЦНАПів до сучасних стандартів, співпрацюють з Програмою «U-LEAD з Європою» ще 8 ОТГ (Вертіївська, Бобровицька, Куликівська, Батурицька, Городнянська, Козелецька, Носівська, Сосницька). Крім того, ще 6 ОТГ (Іванівська, Ічнянська, Ніжинська, Остерська, Талалаївська та Холминська) стали кандидатами в учасники Раунду 3 Фази Впровадження Програми «U-LEAD з Європою» у створенні та модернізації центрів надання адміністративних послуг.

Протягом 2018 року райдержадміністраціями, структурними підрозділами облдержадміністрації та підпорядкованими ним установами успішно проведено 5817 *допорогових закупівель*. Укладено договорів на суму 161,1 млн гривень. Економія коштів становить 20,9 млн грн або 11,5 %. Питома вага коштів, використаних через систему ProZorro, складає 52,0 %.

За 2018 рік *на ринку праці* перебували на обліку 23,5 тис. безробітних громадян, що на 3,4% менше, ніж за 2017 рік. В області організовано та проведено: 72 «ярмарки вакансій» для 196 роботодавців та 1,2 тис. безробітних, 340 «міні-ярмарків вакансій»; 98 «презентацій роботодавця»; 795 інформаційних семінарів щодо працевлаштування безробітних громадян із залученням 6,9 тис. роботодавців. Загалом протягом 2018 року перебувало на обліку та отримувало комплекс соціальних послуг 34,4 тис. безробітних громадян, що на 6,2% менше, ніж за 2017 рік. Рівень зареєстрованого безробіття на 1 січня 2019 року становить 2,0 %.

Середньомісячна заробітна плата штатних працівників у грудні 2018 року становила 8005 грн (+20,3% до грудня 2017 року), за 2018 рік – 6995 грн і збільшилась у номінальному вимірі до відповідного періоду 2017 року на 24,1%, у реальному – на 11,7 %.

Загальна сума заборгованості із виплати заробітної плати збільшилась з початку року в 1,7 рази і на 01.01.2019 становила 17,2 млн грн, в тому числі на економічно активних підприємствах – 11,6 млн грн (у 1,9 рази більше), на підприємствах-банкрутах – 2,5 млн грн та на підприємствах, що призупинили діяльність – 3,1 млн гривень.

Заборгованість була відсутня у 19 районах та 2 містах обласного значення. Наростили заборгованість міста Чернігів (на 4,9 млн грн або на 64,8 %), Ніжин (на 2,4 млн грн або у 2,1 рази), а також Козелецький (на 547,0 тис. грн, на початок року заборгованість була відсутня) та Сосницький (на 24,0 тис. грн, на початок року заборгованість була відсутня) райони.

У 2018 році відбулося 165 засідань тимчасових обласної, районних і міських комісій з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення), пенсій, стипендій та інших соціальних виплат (з них: обласної – 11, районних – 96, міських – 58).

Вживались заходи щодо соціального захисту та соціального забезпечення населення.

Середній розмір пенсійних виплат (з урахуванням пенсійного забезпечення військовослужбовців та деяких інших категорій громадян) на 01.01.2019 склав 2363,39 грн, що в 1,6 рази перевищує прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність (1497,0 грн).

Станом на 01.01.2019 **державну соціальну допомогу** в області отримували 58,6 тис. осіб. На виплату всіх видів державних соціальних допомог нараховано у 2018 році 1179,4 млн гривень. Субсидію на житлово-комунальні послуги на 01.01.2019 отримувало 176,4 тис. сімей, спрямовано 2427,8 млн гривень. На придбання твердого палива та скрапленого газу перераховано субсидію готівкою на загальну суму 123,1 млн грн.

Особлива увага приділялася підтримці **багатодітних сімей**, яких станом на 01.01.2019 в області проживає 6795, в них виховується 23253 дитини. Протягом 2018 року право на користування пільгами отримали 766 багатодітних сімей. Посвідчення дітей з багатодітних сімей отримали 2142 дитини. Близько 3,9 тис. багатодітних сімей скористались пільгами з оплати житлово-комунальних послуг, на придбання твердого палива та скрапленого газу готівкою – 1,4 тис. сімей.

За материнську самовідданість, народження і зразкове виховання дітей, забезпечення умов для всебічного їх розвитку у 2018 році 27 жінкам області присвоєно почесне звання «Мати-героїня».

Протягом 2018 року до **сімейних форм виховання** всього було влаштовано 374 дитини (56 – усиновлено, 213 – під опіку, піклування, 71 – у прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу, 5 – тимчасово у сім'ї родичів, знайомих, 27 – повернуто у біологічну сім'ю, 2 – у патронатні сім'ї). Питома вага дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, охоплених сімейними формами виховання в області складає 92,8%.

Створено 15 прийомних сімей (ПС), до цих форм сімейного виховання влаштовано 71 дитину. Всього станом на 01.01.2019 в області налічується 192 прийомні сім'ї та 28 дитячих будинків сімейного типу, в яких проживає та виховується 499 дітей.

Протягом 2018 року придбані приміщення для 4 дитячих будинків сімейного типу (8,7 млн грн). На придбання 31 житлового приміщення для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, спрямовано 7,9 млн гривень.

В **освітній галузі** функціонують 444 заклади дошкільної освіти. Протягом 2018 року додатково створено 434 місця в дошкільних закладах та збільшено відсоток охоплення дітей дошкільною освітою віком від 3 до 6 років до 96,3%.

З метою успішного старту Нової української школи у 2018-2019 навчальному році за новим Державним стандартом початкової освіти у 540 класах навчаються 10193 першокласники.

У 2018-2019 навчальному році в області у 109 закладах загальної середньої освіти діють 225 інклюзивних класів, в яких здобувають освіту 275 дітей з особливими освітніми потребами. Також функціонують 28 спеціальних класів, в яких навчається 263 дитини. В області створено 12 інклюзивно-ресурсних центрів.

Протягом 2017 року на покращення матеріально-технічної бази **закладів охорони здоров'я** в області з різних джерел фінансування використано 186,8 млн грн, з них на придбання медичного обладнання та апаратури – 97,4 млн гривень, санітарного автотранспорту – 3,9 млн грн (11 од), на проведення ремонтно-будівельних робіт – 69,25 млн гривень, на придбання комп'ютерної техніки та побутового обладнання – 16,26 млн гривень. Для забезпечення закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та виробами медичного призначення спрямовано 128,0 млн гривень.

У **сфері культури** забезпечено проведення на належному організаційному та творчому рівні ряду культурно-мистецьких заходів з нагоди державних свят, фестивалів та конкурсів, зокрема проведено 168 централізованих заходів. На реалізацію цих заходів використано 3,7 млн гривень.

Проведено 4 рекламно-інформаційні тури по Чернігівській області для туристичних операторів України та Гомельської області Республіки Білорусь.

У **сфері фізичної культури та спорту** у 2018 році на офіційних міжнародних змаганнях серед дорослих, юніорів і юнаків спортсменами області було завойовано 122 медалі з 14 видів спорту, з яких 56 золотих. На Всеукраїнських змаганнях завойовано 530 медалей із 23-х видів спорту, з яких 226 золотих.

Підготовлено 37 майстрів спорту України, 2 майстри спорту України міжнародного класу, по одному Заслуженому майстру спорту України та Заслуженому тренеру України, 443 кандидатів у майстри спорту і першорозрядників. Четверо представників області взяли участь в зимових 2018 року Олімпійських та четверо – в Паралімпійських іграх.